

Guide til *Frihedsløst*, Arboretet i Hørsholm

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Udforsk samlingen

Træer og buske i Arboretet er alle mærket med et aluminiumsskilt. På forsiden er anført det videnskabelige navn, den botaniske familie og den geografiske oprindelse.

En kode angiver, om planten er vildtindsamlet (W), opformeret fra en vildt indsamlet plante (Z) eller er en kulturplante (G). Plantens registreringsnummer i databasen er anført i øverste højre hjørne. På den modsatte side står det danske navn (hvis der findes et), den naturlige udbredelse af arten, og hvor gammel planten er (opformeringsåret).

Information om planterne findes også i en database, som kan tilgås fra www.arboretet.dk. Her findes også et søgbart kort, hvor man kan finde den eksakte position af alle planter i samlingen.

Frihedslyst-samlingen

Arboretet erhvervede det tidligere landbrug *Frihedslyst* i 1986, og plantningerne på de ca. 10 ha blev påbegyndt med det samme. Området omfatter snoede stier, brede græsdækkede vistaer og små søer. En stjerne af fem brede vistaer stråler ud fra Gøgebakken, som dominerer den sydvestlige del af området. Stjernen er inspireret af landskaberne i de kongelige nordsjællandske skove, som tidligere blev brugt til parforce-jagt.

På Frihedslyst er planterne grupperet efter deres geografiske oprindelse, i modsætning til den ældre del, hvor planterne hovedsageligt er placeret efter deres taksonomi (slægtskab). Den vestlige del er til Nordamerika, og den østlige del er til Asien, mens den sydlige ende repræsenterer planter fra Europa, det vestlige Asien og Nordafrika.

Mange træer og buske, især i den asiatiske del af samlingen, er indsamlet på indsamlingsekspeditioner af Arboretets personale. Det store areal på Frihedslyst er blevet benyttet til at plante flere eksemplarer af vildtindsamlede arter. Dette giver besøgende og ansatte mulighed for at studere den genetiske variation, som findes i vilde populationer.

De ældste planter på Frihedslyst er nu over 30 år gamle, og samlingen har udviklet sit eget æstetiske udtryk. Interessante og smukke arter med en bred vifte af farver og mønstre på bark, blade, blomster, kogler og frugter kan ses året rundt.

De rolige, fredfyldte omgivelser gør det også til et fremragende sted for afslapning og gåture. Det er tilladt at holde picnics i Arboretet, når blot du sørger for at rydde op efter dig.

Arboretet i Hørsholm

Arboretet er en levende samling af mere end 8500 træer og buske. Formålet med samlingen er at studere vedplanter, som kan overleve og vokse i det danske klima.

Arboretet blev etableret i 1936 for at bidrage til undervisning og forskning i brug af introducerede arter. I dag spiller Arboretet stadig en vigtig rolle i undervisning og forskningsaktiviteter. Træarterne, deres taksonomi og samspil med andre arter og mikroorganismer bliver studeret både ved direkte observationer, praktiske forsøg og avancerede genetiske metoder. Mange af forsøgene handler om arternes respons på klimaændringer.

Samlingen drives af Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning under Københavns Universitet og 15. Juni Fonden.

En tur på Frihedslyst

Frihedslyst ligger i den sydlige del af Arboretet, og for at komme dertil skal du følge Arboretsvej ca. 700 m mod sydøst – følg skiltene. Når du forlader den gamle del af Arboretet, passerer du Spejdersøen på venstre hånd. Dette kort foreslår en rute med interessante steder (markeret med et nummer) og information om nogle af de arter, som du kan se i samlingen.

1 Når du går forbi Spejdersøen, ser du en stor gruppe buske på din højre side. Det er *Rhododendron*-dalen, som er særlig smuk om foråret og i den tidlige sommer, når *Rhododendron* fra mange dele af verden blomstrer.

2 Fortsæt langs grusstien til venstre, hvor du kommer ind i et område med nordamerikanske arter, bl.a. adskillige arter fra det nordvestlige Nordamerika. Nogle arter, især fra de fugtige kystskove (f.eks. Sitkagran, *Picea sitchensis*), er vigtige i det danske skovbrug, men mange er også værdsat i parker og haver for deres smukke udseende. Det blågrønne løv og de lyslilla, umodne kogler af Douglas-gran (*Pseudotsuga menziesii* var. *glauca*) er iøjenfaldende om foråret. Kogler af Vortefyr (*Pinus attenuata*) bliver siddende på de lave grene og åbner sig kun i forbindelse med skovbrande, hvilket kan ses som en tilpasning til dens naturlige miljø. Læg også mærke til *Callotropsis nootkatensis* (med synonymet *Cupressus nootkatensis*), et træ med smukt løv, som hænger ned fra grenene som gardiner.

3 Længere henne langs stien findes en samling af løvfældende, blomstrende træer fra det østlige Nordamerika. Om foråret og i den tidlige sommer kan du kigge efter de prangende blomster af kornellerne *Cornus amomum* og *C. alternifolia*, og om efteråret ser man det farvede løv af Gul Birk (*Betula alleghaniensis*) og skovtræerne Sort Valnød (*Juglans nigra*) og Amerikansk Bøg (*Fagus grandifolia*).

4 Når du følger stien mod højre og langs den sydlige, brede græsplæne, forlader du den nordamerikanske sektor. Langs vistaen (græsplænen) er den europæiske samling på venstre side, mens den asiatiske samling er til højre. Se efter det smukke, bløde løv på Silke-Fyr (*Pinus peuce*) fra Sydeuropa og den iøjnefaldende bark af Kamtjatka-Birk (*Betula ermanii*) fra Østasien.

5 På toppen af Gøgebakken drejer du til højre langs vistaen, og umiddelbart herefter skal du følge den smalle græssti til venstre gennem en gruppe nåletræer. Dette er et godt sted at se Skruegran (*Abies homolepis*), som er en smuk ædelgranart, man sjældent ser i Danmark. Desuden ses Koreafyr (*Pinus koraiensis*), en af de få fyrrearter, der producerer spiselige frø.

6 På begge sider af stien står adskillige eksemplarer af Koreansk Ædelgran (*Abies koreana*), som viser deres smukke kogler fra det sene forår til tidligt efterår. Disse træer stammer fra frø samlet i naturlige bestande i Sydkorea og viser stor variation i farven på koglerne – et eksempel på naturlig diversitet. Når du når grusstien ses en allé af Vandgran (*Metasequoia glyptostroboides*) indsamlet i det centrale Kina. Indtil 1940'erne var dette træ kun kendt fra fosiler men er siden opdagelsen blevet et populært havetræ.

7 Drej til venstre og fortsæt langs grusstien. Her er fine, blomstrende buske blandet med nåletræerne. En af de mest iøjnefaldende er Koreakornel (*Conus kousa* var. *chinensis*), som man bemærker både sommer og efterår på grund af blomster, frugter og høstfarver. Storfrugtet Benved (*Euonymus sachalinensis*) har røde frugter, som spaltes, når de åbner, hvorved de orange, hængende frø afsløres. Lidt længere henne ad stien ses til højre en Japansk Rødfyr (*Pinus densiflora*) med flad krone og rødbleg bark. Kroneformen gør den til en værdsat art i traditionelle japanske og koreanske haver.

8 Til højre for stien ses Meyers gran (*Picea meyeri*), som har et smukt, blågrønt løv med lyserøde (hanlige) og lilla (hunlige) kogler. Når de er færdigt udviklede, mister de hunlige kogler farven og hænger nedad, et træk som adskiller dem fra ædelgranerne (*Abies*-slægten).

Lidt længere henne findes Parasolgran (*Sciadopitys verticillata*). Denne art tilhører i virkeligheden ikke granslægten (*Picea*), men på de nåleformede blade, der udspringer af spiraler langs skuddene, kan man tydeligt se, hvorfor arten har fået sit danske navn.

9 Til højre leder stien mod forskellige bemærkelsesværdige arter fra Kina og Japan. Se f.eks. de hvide blomster af den kinesiske *Magnolia biondii* om foråret og de smukke blade af Hjertettræ (*Cercidiphyllum japonicum*) om efteråret.

10 Tilbage i den Nordamerikanske afdeling ses en gruppe Mammuttræer (*Sequoiadendron giganteum*). Denne art er berømt som de største træer i verden. Disse eksemplarer er ikke i nærheden af at være lige så store som modertræerne i Californien, men de vokser hurtigt og er allerede et imponerende syn. Stien leder tilbage mod den ældre del af arboretet, og turen er nu afsluttet.

Velkommen til Arboretet

Arboretet er åbent for alle interesserede hver dag fra klokken 7.30 om morgenen til solnedgang.

Arboretet i Hørsholm • Kirkegårdsvej • 2970 Hørsholm

www.arboretet.dk

www.ign.ku.dk

www.15junifonden.dk

Nærmeste busstopsted findes på Hørsholm Kongevej ved rundkørslen ved Dr. Neergaards Vej, Hørsholm. Busser kører direkte fra København, Lyngby, Holte, Nivå og Kokkedal togstationer. Fra rundkørslen følges en asfalteret gang- og cykelsti mod øst, forbi Springdammen til Arboretets indgang.

For bilister er adgang til Arboretet via Kirkegårdsvej. Biler bedes parkeret på parkeringspladsen uden for Arboretet.

Frihedslyst ligger i den sydlige del af Arboretet. Følg skiltene fra hovedindgangen.

* Det er ikke tilladt at samle blade, frugter eller kogler i samlingen.

15. Juni Fonden er en almennyttig fond, der har til formål at virke til gavn for det danske samfund ved at støtte aktiviteter, der ligger inden for fondens formål, herunder en bevaring af de danske landskabelige værdier med deres natur og biodiversitet.

Arboretet ejes af 15. Juni Fonden
og drives af Institut for Geovidenskab
og Naturforvaltning, KU

15. Juni Fonden

